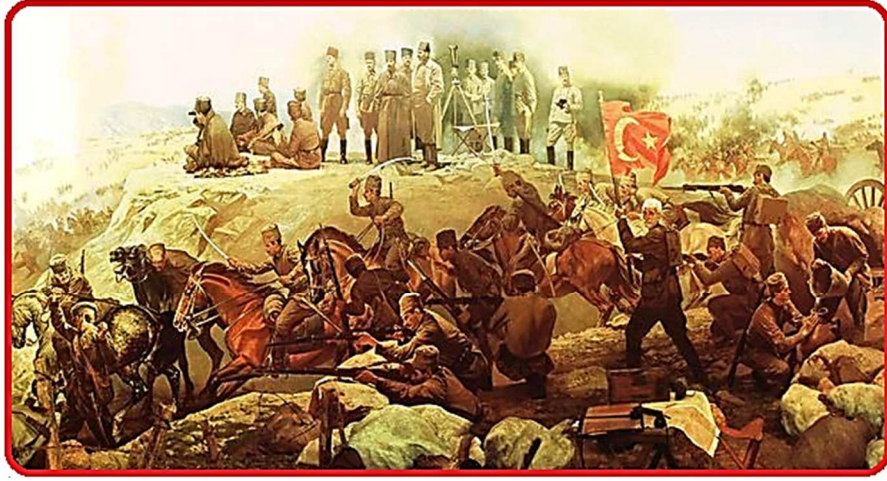

Türkiye Cumhuriyeti

İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

III. Ünite: MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM!

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı :

Sınıfı / Şubesi :

Öğrenci Numarası :

Sosyal Bilgiler Dokümanları

III. Ünite : **MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM!****MİLLÎ MÜCADELE'DE CEPHELER
(KURTULUŞ SAVAŞI)**

Ya İstiklâl Ya Ölüm!

DOĞU CEPHESİ

↓
Ermenistan'a karşı
15. Kolordu mücadele etti
(Kazım Karabekir Paşa)
+
Cephenin Kapanışı
3 Aralık 1920
Gümrü Antlaşması
TBMM'nin ilk askeri ve siyasi başarısı
Ermenistan TBMM'yi ve Misakımillî'yi
taniyan ilk devlet oldu
Doğu Cephesi kapandı

GÜNEY CEPHESİ

↓
Fransa ve kışkırttıkları Ermenilere karşı
Kuvayimillîye direnişleri
+
Antep → Şahin Bey → "Gazi"
Maraş → Sütçü İmam → "Kahraman"
Urfa → Ali Saip Ursavaş → "Şanlı"
+
Cephenin Kapanışı
20 Ekim 1921
Ankara Antlaşması
(Batı Cephesi'nde kazanılan Sakarya
Zaferi'nden sonra Fransa ile imzalandı)

BATI CEPHESİ

- İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919)
Cephenin Açılışı
- Kuvayimillîye'nin kaldırılıp
Düzenli Ordunun kurulması
- Birinci İnönü Savaşı
Londra Konferansı
Afgan Dostluk Antlaşması
Moskova Antlaşması
- İkinci İnönü Savaşı
- Kütahya-Eskişehir Savaşları
Başkomutanlık Kanunu
- Sakarya Zaferi
Kars Antlaşması
Ankara Antlaşması
- Büyük Taarruz
- Mudanya Ateşkes Antlaşması

DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ**Doğu Cephesi: İlk Zafer Müjdesi**

- Doğu Cephesinde, İngiliz ve Rusların kışkırttığı Ermenilerle mücadele edildi.
- Kazım Karabekir Paşa komutasındaki 15. Kolordu Ermenileri yenilgiye uğratarak Gümrü Antlaşması imzalandı.
- 3 Aralık 1920 Gümrü Antlaşması ile (TBMM–Ermenistan);
 - ★ TBMM, ilk askeri ve siyasi başarısını kazandı.
 - ★ Ermeniler TBMM'yi ve Misakımillî'yi taniyan ilk devlet oldu.
 - Ermeniler Doğu Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu kabul ederek Sevr Antlaşmasının geçersizliğini kabul ettiler.
 - Doğu Cephesi kapandı ve buradaki birlikler Batı Cephesine kaydırıldı.

Not: Kazım Karabekir Paşa, Doğu Anadolu'da ailesini kaybeden yetim çocuklar için yurtlar ve okullar açtı, onların her birini sefaletten kurtardı. Bundan dolayı kendisine "Yetimlerin Babası" unvanı verildi. Bu çocuklardan oluşturduğu "Gürbüz Çocuklar Ordusu" Millî Mücadele'de büyük hizmetlerde bulundu.

Güney Cephesi: Güneyde Millî Direniş

- Güney Cephesinde, Fransızlar ve onların kışkırttığı Ermenilerle Kuvayimillîye birlikleri mücadele etti.
- Anadolu'daki işgallere karşı ilk mücadele Güney Cephesi'nde Hatay-Dörtöyl'de başlatılmıştır.
- Güney Cephesinde;
 - Antep'te → Şahin Bey
 - Maraş'ta → Sütçü İmam
 - Urfa'da → Ali Saip Ursavaş
 Kuvayimillîye direnişine öncülük etmişlerdir.
- Bu şehirlerimize Millî Mücadele'deki başarılarından dolayı TBMM tarafından Gazi, Kahraman ve Şanlı unvanları verilerek onurlandırılmıştır.
- Güney Cephesi, Batı Cephesi'nde kazanılan Sakarya Savaşı'ndan sonra Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması ile kapandı ve buradaki birlikler Batı Cephesine kaydırıldı.

BATI CEPHESİ

- Batı Cephesi'nde, Yunanlılara karşı önce Kuvayimillîye ile daha sonra da Düzenli Ordu kurularak mücadele edildi.

Kuvayimillîye'den Düzenli Orduya

- Kuvayimillîye'den düzenli orduya geçiş nedenleri;
 - Kuvayimillîye birliklerinin disiplinsiz olması.
 - Kuvayimillîye birlikleri arasında birlik ve beraberliğin olmaması.
 - İhtiyaçlarını halktan zorla karşılamaları.
 - Kuvayimillîye'nin, Yunanlılara karşı düzenlenen Gediz Taarruzu'nda başarısız olması.
- Düzenli ordu kurma çalışmaları Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe gibi bazı Kuvayimillîye liderlerinin isyanına neden olmuştur.

Birinci İnönü Muharebesi

- Birinci İnönü Savaşı'nın Sebepleri;
 - Yunanlıların, Düzenli orduya karşı çıkan Çerkez Ethem İsyanından yararlanmak istemesi ve
 - Ankara'yı alarak Millî Mücadele'yi durdurup Sevr Antlaşması'nı Türklere kabul ettirmek istemesi.
- Birinci İnönü Savaşı'nın Sonuçları;

{	ulusal	• Düzenli ordu ilk askeri başarısını kazandı.
		• TBMM'ye ve düzenli orduya olan güven arttı.
		• Düzenli orduya katılım arttı.
		• TBMM'nin otoritesi güçlendi.
		• TBMM'de Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası) ve İstiklal Marşı kabul edildi.
{	uluslararası	★ TBMM, Londra Konferansı'na davet edildi.
		• Afganistan ile dostluk antlaşması imzalandı.
		★ Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalandı.

I. İnönü Muharebesi'nden Sonrası Gelişmeler

- 20 Ocak 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (21 Anayasası)
 - Savaş şartlarında hazırlandığı için kısa ve özdür.
 - Temel hak ve hürriyetlere yer verilmemiştir.
 - Hızlı karar alabilmek amacıyla güçler birliği ilkesi benimsenmiştir.

- 21 Şubat -12 Mart 1921 Londra Konferansı
 - ★ Londra Konferansı'na TBMM'nin katılım amacı;
 1. Türk ulusunun haklı davası olan Misakımillî'yi dünya kamuoyuna duyurmak ve
 2. Türklerin barış yanlısı olduğunu dünyaya göstermekti.
 - ★ İtilaf Devletlerinin amacı ise; İstanbul Hükûmeti ile TBMM'yi birbirine düşürerek Sevr'i Türklere kabul ettirmekti.
 - Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri TBMM'yi resmen tanıdı.
- 1 Mart 1921 Afganistan ile Dostluk Antlaşması
 - Taraflardan biri saldırıya uğrarsa diğeri yardım gönderecek. (askeri ittifak)
 - Türkiye, Afganistan'a subay ve öğretmen gönderecek. (eğitim ve kültür alanında ittifak)
 - Afganistan TBMM'yi tanıyan ilk Müslüman devlet oldu.
- 12 Mart 1921 İstiklal Marşı'nın Kabulü
 - İstiklal Marşı'mızın şairi Mehmet Akif Ersoy bestekârı da Zeki Üngör'dür.
- 16 Mart 1921 Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması
 - ★ İki taraftan birinin tanımadığı antlaşmayı diğeri de tanımayacak.
(Dış politikada ittifak yapıldı)
 - Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusya arasındaki antlaşmalar geçersiz sayılacak.
(Sovyet Rusya, Osmanlı devleti ile Çarlık Rusyası arasındaki antlaşmaları ve Sevr Antlaşması'nı yok saymıştır.)
 - ★ Batum Gürcistan'a verilecek.
(Misakımillî'den verilen ilk taviz.)
 - Sovyet Rusya Misakımillî'yi tanıyacak.
(Sovyet Rusya Misakımillî'yi tanıyan ilk Avrupa devleti oldu.)

II. İnönü Muharebesi: Makûs Talih Değişiyor

- İkinci İnönü Savaşı'nın Sonuçları;
 - TBMM ve düzenli orduya güven arttı.
 - Savaşın sonunda Mustafa Kemal Paşa, İsmet Paşa'ya telgraf çekerek ordumuzun başarısını *"Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs talihini de yendiniz."* sözleriyle kutladı.
 - İtalya işgal ettiği bölgeleri boşaltmaya başladı.

Kütahya-Eskişehir Muharebeleri

- İnönü Savaşlarında yenilen Yunanlılar İngilizlerin desteğini de alarak tekrar harekete geçti.
- Türk ordusu yenilerek Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmek zorunda kaldı.
- Kütahya-Eskişehir Savaşları'nın Sonuçları;
 - TBMM ve düzenli orduya güven sarsıldı.
 - Başkentin taşınması ve düzenli ordudan Kuvayı-millîye'ye dönülmesi gündeme geldi.
 - Türk ordusunun eksiklikleri anlaşıldı.
 - ★ Mustafa Kemal Paşa'ya Başkomutanlık yetkisi verildi. (Daha hızlı karar alabilmek ve hızlı hareket edebilmek için TBMM'ye ait yetkiler 3 aylığına -geçici olarak- Mustafa Kemal Paşa'ya devredildi.)

Maarif Kongresi

- Kütahya-Eskişehir Savaşları'nın devam ettiği sırada Ankara'da Maarif Kongresi düzenlendi.
- Kongrenin amacı: Yeni Türk devletinin eğitim politikasını belirlemek.
- Kongrenin önemi: Savaş şartlarında yapılan bu kongre Atatürk'ün eğitime verdiği önemin en güzel kanıtıdır.
 - "Cahillikle, ilkelikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir."

Mustafa Kemal ATATÜRK

Millî Mücadele, Millî Seferberlik: Tekalifimillîye

- Kütahya-Eskişehir Savaşları sonrası hızlı karar alıp uygulamak amacıyla Mustafa Kemal Paşa'ya Başkomutanlık yetkisi verilmişti.
- Başkomutanlık yetkisiyle Mustafa Kemal Paşa;
 - Ordumuza zaman kazandırmak için Sakarya Nehri'nin doğusuna çekti
 - sonra da ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için Tekalif-i Milliye Emirleri'ni (Millî Yükümlülükler) yayınladı.
- Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın yayınladığı Tekâlîf-i Milliye Emirleri'nin (Millî Yükümlülüklerinin);
 - ★ Amacı: Ordunun ihtiyaçlarını karşılamak.
 - Uygulanışı: Tekâlîf-i Milliye Komisyonları.
 - ★ Sonucu: Millî birlik ve beraberlik güçlendirilerek düşmana karşı topyekûn mücadele başlatıldı.

DİRENİŞTEN DİRİLİŞE: SAKARYA'DAN BÜYÜK TAARRUZ'A

Sakarya Meydan Muharebesi

- Kütahya-Eskişehir Savaşları'nın kaybedilmesinden sonra Başkomutan Mustafa Kemal Paşa Türk ordusunu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekti. Böylece ordumuza zaman kazandırılarak Tekâlîf-i Milliye Emirleri ile ordumuzun ihtiyaçları karşılandı.
- Sakarya Savaşı'nda Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın ordumuza verdiği "*Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanı ile ıslanmadıkça terk olunamaz.*" emri ile düşmanla topyekûn mücadele başlatıldı.
- Sakarya Savaşı'nın Sonuçları;
 - 1683 II. Viyana bozgunundan beri süre gelen Türk geri çekilişi sona erdi.
 - Türk ordusu taarruz hazırlıklarına başladı.
 - ★ Mustafa Kemal Paşa'ya "*Mareşallik*" rütbesi ve "*Gazilik*" unvanı verildi. (19 Eylül 1921)
 - ★ Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması imzalandı.
 - ★ Fransa ile Ankara Antlaşması imzalandı.

Sakarya Savaşı'ndan Sonrakı Gelişmeler

- 13 Ekim 1921 Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması
 - Bu günkü doğu sınırimız son şeklini aldı.
- 20 Ekim 1921 Fransa ile Ankara Antlaşması
 - Güney Cephesi kapanarak buradaki birlikler Batı Cephesine kaydırıldı.
 - ★ Hatay hariç güney sınırimız çizildi. (Hatay Misakımillî'den verilen ikinci taviz oldu)
 - ★ Fransa TBMM'yi resmen tanıyan ilk İtilaf Devleti oldu.

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi

- Sakarya Savaşı'ndan sonra ordumuz hemen taarruza geçmemiş ve bir yıl bekleyerek eksikliklerini tamamladı.
- 26 Ağustos 1922'de Türk ordusunun taarruzu başladı. 30 Ağustos'ta Dumlupınar'da Yunan ordusu Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde yenilgiye uğratıldı. Mustafa Kemal Paşa "*Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!*" emrini verdi. 9 Eylül'de Türk ordusu İzmir'e girdi.

→ Büyük Taarruz'un Sonuçları:

- Yunan askeri yurttan atılarak Anadolu tamamen işgallerden kurtarıldı.
- ★ Millî Mücadele'nin askeri safhası sona ererken diplomatik (siyasi) safhası başladı.
- ★ İtilaf Devletleri ile Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalandı.

Mudanya Ateşkes Antlaşması

- Mudanya Ateşkes Antlaşması TBMM ile İtilaf Devletleri (İngiltere, Fransa ve İtalya) arasında imzalandı. Yunanistan ise ateşkes görüşmelerine katılmadı, onları İngiltere temsil etti.
- Mudanya Ateşkes Antlaşması ile:
 - ★ Millî Mücadele'nin askeri safhası siyasi (diplomatik) başarı ile tamamlandı.
 - ★ İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya savaş yapılmadan kurtarıldı.
 - İstanbul'un yönetimi TBMM'ye bırakılarak Osmanlı Devleti **hukuk**en yok sayıldı.

TÜRKİYE'NİN TAPU SENEDİ: LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

Osmanlı Devleti	TBMM
I. Dünya Savaşı	Kurtuluş Savaşı
Mondros Ateşkes Antlaşması	Mudanya Ateşkes Antlaşması
Sevr Barış Antlaşması	Lozan Barış Antlaşması

- I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı Devleti'nin imzaladığı Sevr Antlaşması ile;
 - Türk Ordusu dağıtılmış
 - ve Türk toprakları İtilaf Devletleri arasında paylaşılarak Türk Milleti tarih sahnesinden silinmek istenmiştir.
- İtilaf Devletleri Türkler arasında ikililik çıkarıp Sevr'i kabul ettirmek için Lozan'da yapılacak barış görüşmelerine Osmanlı ve Ankara hükûmetlerini birlikte davet ettiler.
- Bunun üzerine TBMM, 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırdı. Böylece;
 - Osmanlı Devleti resmen sona erdi.
 - Devlet içindeki iki başlılık ortadan kaldırıldı.
- Mustafa Kemal Paşa, Lozan görüşmelerinde;
 - Kapitülasyonlar (ekonomik ve tam bağımsızlık)
 - ve Ermeni meselesi (toprak bütünlüğü)
 konularında kesinlikle taviz verilmemesini istemiştir.

Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)**① Sınırlarımız:**

- Doğu Sınırı: Kafkas Cumhuriyetleri ile imzalanan Kars Antlaşması esas alınmıştır.
- Suriye Sınırı: Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması esas alınmıştır.
- Irak Sınırı: İngiltere ile Türkiye arasında daha sonra çözümlenmesine karar verildi.
 - ★ Lozan'da çözüme kavuşmayan tek mesele (Musul)
- Yunanistan Sınırı: Meriç Nehri iki ülke arasında sınır kabul edilmiştir.
 - Bu antlaşmada Ege Adaları silahsızlandırma şartı ile Yunanistan'a bırakılmıştır.
 - Yunanistan savaş tazminatı olarak Meriç Nehri'nin batısındaki Karaağaç'ı Türkiye'ye verecektir.

② Boğazlar:

- Boğazlar ve çevresi silahsızlandırılarak; yönetimi başkanı Türk olan bir komisyona bırakılmıştır.
 - ★ Bu madde ile boğazlar üzerindeki egemenliğimiz kısıtlanmıştır.

③ Kapitülasyonlar:

- Tüm sonuçlarıyla kesin olarak kaldırılmıştır. (Hem ekonomik hem de tam bağımsızlık sağlandı.)

④ Azınlıklar:

- Bütün azınlıklar Türk vatandaşı sayılmıştır.
 - ★ Böylelikle azınlıklar bahane edilerek iç işlerimize karışılmasının önüne geçilmiştir.
 - Ayrıca Yunanistan ile Türkiye arasında "nüfus mübadelesi (değişimi)" kararı alınmıştır.

⑤ Rum Patrikhanesi:

- Tüm uğraşlarımıza rağmen yurt dışına çıkarılması ve ya kapatılması mümkün olmamış fakat siyasi yetkileri elinden alınmıştır.

⑥ Ermeni Meselesi:

- Doğu Anadolu Türk yurdu sayılarak bir Ermeni devletinin kurulması engellenmiştir.

⑦ Yabancı Okullar:

- Yabancı okulların denetimi Türkiye'ye bırakılarak zararlı faaliyetleri kontrol altına alınmıştır.

Sevr Barış Antlaşması'na Göre Osmanlı Devleti

Lozan Barış Antlaşması'na Göre Yeni Türk Devletinin Sınırları

Not: Lozan Barış Antlaşması'nın Önemi;

- Kurtuluş Savaşımızın **askeri başarısı siyasi başarı ile** tamamlandı.
- Yeni Türk Devleti **hukuken** tanındı.
- ★ Tüm esaret altında yaşayan milletlere örnek teşkil eden **evrensel** bir antlaşmadır.
- **Musul, Boğazlar ve Hatay hariç Misakımillî** büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir.
- Irak sınırı hariç tüm sınırlarımız belirlenmiştir.
- Hatay daha sonradan sınırlarımıza dahil olmuştur.

SANAT VE EDEBİYAT ESERLERİNDE MİLLÎ MÜCADELE

→ Kurtuluş Savaşımız birçok yazar ve ressamımıza ilham olmuştur.

ROMAN	• Halide Edip Adıvar: "Ateşten Gömlek" ve "Türk'ün Ateşle İmtihanı" • Yakup Kadri Karaosmanoğlu: "Ankara" • Tarık Buğra: "Küçük Ağa" • Samim Kocagöz: "Doludizgin"
TABLO	• Halil Dikmen: İstiklal Harbi'nde Cepheye Mermi Taşıyan Köylü Kadınlar • Hikmet Onat: Kurtuluş Savaşı'nda Siladan Mektup • İbrahim Çallı: Zeybekler Kurtuluş Savaşı'nda